

Handrij a jeho řečna rewolucija

Powědančko z pjera Piwarca

Přispomnjenje za režiju fantazije čitaceho: Hłowna wosoba je młoda, ale hižo nic młodostna. Wón je so narodził w nocy po padnjenju murje mjez Němskimaj, je štwórte džěco prodrustwownika. Jeho přečelka tehdom hižo w susodnej wsy do pěstowarnje chodžeše. Jemu njeměr wonych dnjow kusk w duši tči, jej nic. Hewak cyle normalny wjesny typ.

Tule je přěnja epizoda. Hač je čwak stawiznow, so pozdžišo pokaže. A nětk serbska časowa mašina bježec započina.

— 24. požnjenca lěta 2017 wječor pozdže —

Třeće piwko wupiwiši chce Handrij runje do loža hić. Je najwjetši čas hladajo na jutřiši zažny spočatk džěloweho tydženja na tuchwilnym twarnišću. A přecelka Hanka w swojej cyłej gracilnej šwižnosći scomter perfektnymi kulojtymi formami runje w tutym wokomiku z duše won k schodam a potom horje do lěharnje chwata. Kóčka Minka poda so do wubědźowanja wo aktualnu přichilnosć muža a so jemu ze swojim mjechkim čornym kožuškom wokoło kruteju kosmateju nohow šmóra.

Telewizor je dawno hasnjeny, kedźbnosć wěnuje Handrij wobrazowce tableta z wólbnyimi wuslědkami kraja. Na wšěch telewizijnych sćelakach dže wo to, kak je „Němska“ woliła. W regionalnej telewiziji zhoniš, zo w Sakskej hišće hórje wupada hač druhdže. To je Handrij wočakował. Připódla chatuje ze wšelakimi kumplemi přez WhatsApp. Nic wo politice, ale hišće kusk wo džensnišej kopańcy a přihotach na přichodny swjedžeń. Skoro nimowólnje kliknje na stronu krajneho zarjada za statistiku, potom pak zaměrnje na wobraz swojeho wokrjesa a so do ličbow statistiki zanurja.

Jemu so zecnje – „alternatiwa“ najsylniša strona. Božičkecy, z telko hłosami za nich njeje ličił. Zo budže wjele ludźi tutu stronu wolić, je drje wočakował, wšako sam mjez mužemi tuteje staroby džěła, hdžež je najwjac přiwisnikow hišće poměrnje noweje strony. Ale tole je přewjele. To em tak jo jowle we Łužicy. To njemóžeš ničo činić. Abo?

Zatołka prózdnu cigaretowu tyzku a saha za połnym popjelnikom, zo by jón w kuchni do wotpadkow wuprózdnił. Wulke wokno je hišće wočinjene, miły wětřik do bydlenkeje duje a přiwěje melancholisku atmosferu mjez babylěcom a nazymu. Stanywši z čerwjeneho design-konopeja (jeju jenički luksus, ale jednu drohu marotu wšak smě sej čłowjek dowolić, něwěrnjo) so wón woměrje přechačuje a powostanki pića a kurjenja z blida zrumuje.

Porozhladuje so a zaso zwěšća, zo je mini-domčk dobra wunamakanka. Kaž mnozy druzy tež wonaj z Hanku ani twarsku ležownosć ani chěžku w domiznje namakałoj njeběštaj. Cyle wothladajo wot jeju wobmjezowaneje móšnje, dokelž wón je přemało wuknył a wona přewjele: Wón chcyše tak zahe kaž móžno won do swěta a džělać – to wón tež pilnje čini, jako twarski pomocnik. Ale z jobom za firmu, kotraž swojich přistajenych druhim za-

wodam na chwilu požča, zbohatnýc njemóžeš. A wona je wěčna projekt-na wědomostnica; kajke dołhodobne abo scyla njewobmjezowane zrěčenje wupada, ani njewě.

Rjaneho dnja pak je Hanka w nowinje story wo mobilnych mini-domčkach wuhladała. Tute hrabnjenčko sej njejstaj wzac dałoj a staj sej tajki palčikacy domčk kupiłow, najimawši čwak łuki Handrijowego najlěpšeho přeće-la. Wěcka z wodu a wotwodu bě chěť zradowana a Handrij a Hanka swój raj na wsy w Serbach měještaj. Deleka bydłensku a kuchnju w jednej rumności plus małku kupjel, horjeka spansku. Nó haj, a hdyž so raz cholowačk přidruži, potom budže to najprjedy tež hišće dosahać, a pozdžišo móžeš twarski modul připlacnýc. Abo skónčnje porjadnje twarić, wšako wón to za druhich ludźi dzeń wote dnja čini.

Handrij w bělej spódnjej košli a joggingowych cholowach bosy do kupjele čampa, slěka so košlu a sej zuby rjedži. Brjušk ze špihela jeho namołwja, jutře nawječor zaso hodžinku w fitness-studiju trenować, dokelž je so płonina z myškatymi pinańcami mjeztym nimale zhubiła. Džěło na twarnišću a konik na sportnišću tyjetej hornimaj rukomaj a sčehnomaj, ale sixpack na tute wašnjje njedóstawaš. Brjuch kaž płokanska deska po měnjenju Handrija prosće być dyrbi. A za to móžeš něšto činić.

— wopyt wosrjedź nocy —

Cholowy so wuzuwši a do duše stupiwši tłóci Handrij na kneflk za ćopłu wodu. Woda ćeče - a wonka zwoni. Po dźesaćich!? To njeje z wašnjom. Nic tule, tu džě njejsmy w Nowym měsće w Drježdźanach. Zawjertnje wodu, wopasa so z trěnjom a dže ke chěžinym durjam.

„Ow, wodaj prošu, ale sym sej myslil: Deleka wšo wobswětlene, wokno hišće šěroko wočinjene, pon směm hišće klinkać.“ Pětr hlada wahajo na mokreho Handrija tčaceho w módrym trěnju, myslo, zo je snadź lěpje, so hnydom zas rozžohnować. Tón pak kaž přeco cool wostawa: „Wšojedne, bratře, kaž widžiš, mam hižo barbu dnja na rići, wěcki móža so tuž jenož hišće polěpšić!“ - „To trjechi, módri su dobyli, tohodla sym jow. Sym to runje hakle sobu dóstał, a pon mi do hlowy šuskny: Póndu hnydom překi Handrijej a Hance, wonaj staj zawěsće jeničkaj z ideju - ja měnju za pad, hdyž so tajke něšto stawa.“

Handrij njewěriwje na najlěpšeho přečela suta. „Ale hewak je pola tebe w hembjerkach wšo w porjadku? Ja sym posledni Hanzlk na twarje a wona piše nětk hižo běrtlk lěta wo – kak to glaj rěka – eh, ‚awtentiskosći jako jadro identity awtochtonych ludow‘. To mam po třoch měsacach mjeztym intus. Z politiku ničo činić nimamoj.“

„Ach, wšojedne. Ale dyrbymy tola něšto činić, hdyž němscy nacionalisća zaso spytaja nas ze swěta šmórnyć. Kaž tón idiot praješe, kiž je wotnětka naš zastupjer w parlamencie: Mjez němskej a serbskej kulturu njeje rozdzěla.“ – „Haj wšak, Pětrje, ale moja mudra leži we ložu a nětk z tobu wo módrych rěčec njemóže. A ja sym mučny a mam klamu poľnu dla tych wólbow. Ale ideju woprawdže mam: Trjechimoj so jutře po džěle w měsće w fitness-studiju. Tam budžemoj něšto za figuru činić a móžemoj sej snadź připódlu wo tej wěcy z tymi módrymi hlójkku ľamać.“

„Mam ľěpšu ideju. Přeprošuju će na lód a kofej pola Italčana na Bohatej. Do toho móžeš ty swój brjuch martrować a ja nakupować hić.“ Sprawdu prajene njeje Handrij chutnje z tym ličil, zo mjeztym kusk zasadźity Pětr z nim sobu póndže. Po kwasu bě přestaľ sportować, a hdyž jemu šibale porokuješ, zo je ľeni pjerdzak do křesľa krajnoradneho zarjada, wotmoľwa přeco to samsne: „Mam džěsći a z nimaj dosć wšědneho hibanja. Ale hdyž ty kurić přestanješ, sej to snadź přemyšľu a sobu přinđu.“

Pětr, studowany přistajeny zjawneje služby – stajnje z kanku čaja na pi-sanskim blidže – žiwjenski rytmus swojeho najlěpšeho přečela znaje: Te cigaretki su Handrijew witane wotputace přestawki dnja – na džěle a doma. Tohodla wězo přestać njemóže. A z tym Pětrej strach njehrozy, do fitness-studija chodźić dyrbjeć. Handrij sej z ľěwej ruku po swojej třidnjowskej brodže zjědže a so na zadnej hlówje podrapa – wuraz jeho duchowneho napinanja. Koordinowanje terminow je jemu přeco wosebite wužadanje. „Mojedla. Za mnje pak žadyn lód, ale bónk dobreho italskeho kofeja rady wulaptam. Někak w napoľ šesćich.“

Poprawom scyľa njewě, wo čim měľ jutře z Pětrom rěčec. Snadź změje zbožo a póndže tola wo kopańcu a nic wo politiku. Nětk sej božemje prajitaj, Handrij so do dodušowanja wohlada a so runu smuhu do ľěharnje poda. Hanka hišće njespi a bjerje sej z rukow jeho prosteje muskosće wobkuzľacu wotmoľwu bjeze słowow na wotewrjene prašenja dnja. Tola raj na zemi poslednje słowo nima: Prjedy hać wusnje, dyrbi sej Handrij we hlówje

pod truhanými krótkými wlosami třeći termin za jutře składować: wšě móžne wěcki nakupować, kotrež su doma třebne.

— dzeń dobreje nalady wupadnje —

Póndželu je poprawom Handrijowy dzeń dobreje nalady. Znajmjeńša w přenjeje položcy. Při swačinje bjesaduja kolegojo wo priwatnych dožiwjenjach kónc tydženja. Džensa pak dže jeničce wo „mačerku Merkel, kotraž je kwitowanku za to dóstała, zo je wšěch tych kanakow do kraja pušćila a z tym našu kulturu na hrački staja.“ Takle so w bliskosći kolegi z wukraja powěda - z nowej njehańbićiwosću pod hesłom: „Das wird man ja wohl noch sagen dürfen.“

Handrij sej prajić zwěri, jeho kulturu tući ludžo njewohrožuja. Nó, nětko bě „Polen offen“. Ronny, kiž rady na prawicarskich stronach w facebooku piše, byrnjež - kaž sam twjerdži - naci njebył, wě hnydom wudospońić, zo stat Serbam tak a tak cokor do rće duje. A hdyž na tafličce při nowej zapadnej tangeńce Sprjewja serbsce njesteji, da hnydom na Němcow jědu, a cí maja to wšo přeco płaćić.

Handrijej tole wjac hač ze šije wisa. Wězo móhł zdwórliwje na to skedźbnić, zo serbski dawkipłaćer x-króć wjac němskemu statej płaći hač so wot tam za serbske wěcki wróci. Abo na brutalnosć nacijow w stawiznach, kotřiž su tež Serbam telko zła načinili. Ale što to pomha - diskutować z nowymi nacijemi? Bruni abo módri na to njeposkaja. Či jenož hesło do swěta trubja: „Němska njech Němska wostanje.“ Wón mjelči, jě swoje pokładžene całty, wukuri cigaretku a pěstuje lězće-mi-na-pěc-naladu. Popołdnju praji Ronny, kotremuž je pochmurne mjezwočo Handrija napadnyło, zo to tola wšo tak měnił njeje. Wěr mi, wobrazy z křižerjemi su super. „Is’ schon gudd“, Handrij wotkiwny a sej cigaretku zažehli.

Po džěle je hišće hubjeńšeje nalady, wšudže módre plakaty do woči bija. K tomu powěsće w rozhłosu a diskusije wo wodźacym muži tuteje strony, kiž chce nětko druhich „honić“. W fitness-studiju Handrij na tutu bědu za bywa - a tež na to, zo jeho syriski nowy přećel Mohamed z nim trenować njemóže, dokelž wukrajnikow jako hosći-kupcow tule měć nochcedža. Nima lóšt na to, w předrasćerni naci-tattoo na chribjeće młodeho kadle widzeć. Čehodla so wot wěckow mylić dać, kotrymž tak a tak wotpomhać njemóžeš?

Bohudžak je džensa jenož mało ludźi w studiju, tak zo móže Handrij wšě nastroje po rjedže swojeho zwučowanskeho programa wužiwać, bjez toho zo by čakać dyrbjał. Bórze so ze wšěch pótnicow poći a zbóžnje bolostne spinanje wonych myškow začuwa, kotrymž chce zaso rosć dać, doniž smartfon běrtlk na šěsć jeho pobyt njewotklinka. Handrij ignoruje nawal nowinkow z kruha přecelow a znatych na Whatsapp, dyrbi so do spěcha měć. Chěťř so wotpryskać a do města. Džesać po napoľ šesćich je do lodarnje doběžzał, hdžež Pětr hižo na njeho čakajo za blidkom koka.

— w lodarni na Bohatej —

„Chwalen Jězus Chryst“. „Na wěki wěkow. Sydn so a wupytaj sej něšto słódkeho“, jemu Pětr kaza. „Pój najprjedy won, tak zyma šće njeje“, Handrij znapřećiwi, „wonka móžu pachać.“ Handrijej so kokanje na hasy wosrjedź města z nimoducymi pěšimi lubi, byrnjež w Frankobrodže nad Mohanom wjele čilišo było hač tu we wuchodnosakskej prowincy. Wjac młodych ludźi, wjac barbow kože, wjac wotputaneho dundanja a mjenje čampanja jenož wot wobchoda do wobchoda, mjenje pochmurnych mjezwočow a ludžo z mjenje puntami na kosćach. Ale domizna wostanje domizna, to njemóžeš ničo činić. To em tak jo.

Samo na sebi byštaj so tež pola Pětra doma zetkać móhłoj, ale tam by jeho žona poskać a starosćiwje přispomnić móhła: „Njezabudź, zo w zjawnej službje džěłaš!“ A pola Handrija w chěžce sedźi džens Hanka z přecelkami. Nó derje, zapřisahańca w zjawnosći je tak a tak mjenje podhladna hač skradźna w priwatnym kućiku.

Wonaj staj nimale samsny lětnik. Ale porno powažnemu zasadźitemu Pětrej skutkuje Handrij w swojich wuskich jeansach, slimfit-t-shirće a ze šibałym hólčim wobličom do swěta hladajo kaž młódši bratr. Znajmjeńša hdyž směrki padaja, kaž nětko; připołdnju je to nawopak: Pětr z hladkim mjezwočom bjez fałdow kaž wulki baby a Handrij z přěnimi slědami slónca a tobaka. Holčki pak so, hač wodnjo abo wječor, za Handrijom wobhladuja a nic za Pětrom.

Jeho mać by wěc hinak widźała, jeli by tu nimo šła. Jeje wěčne hrónčko rěka: Budź skónčnje dorosceny a zraduj swoje poměry! Zo so jeje na-

jmlódši, kiž bě prjedy ze šle šoť, jako swětodundak a nic jako rjemjesnik kwalifikowaše, jej wadži. A potom tule holčku, serbsku katolsku drje, ale prawa hospoza tola ženje njebudže. Najhórše pak je jeju spodziwne cyganske wašnj: domččk, kiž žadyn njeje, a ženje njewěš, hač njebudže ta hěta jutře při Baltiskim morju stać a wón tam zaso jako pinčnik džělač, mjeztym zo wona ze swojim laptopom na někajke wirtuelne konferency lěta.

Jemu bě to wšo wšojedne, dołhož so wona za kwasom njepraša, štož bohudžak nječini, dokelž je hišće dobreje nadžije, zo sej syn „něšto porjadneho“ zhlada. Zo je hišće nježenjenc, za nju rěka, zo tam poprawom ničo njeje. Tón wbohi njezrały raws tola ničo za to njemóže, zo je ta pismawučena jeho dla swojeho dóchtarja-muža wot džensa na jutře wostajila. Zo Handrij hižo do njeje čestny młodzenc njeběše, ale kadla z počahom statusa „komplikowany“ na facebooku, to mać njewě.

Pětr rěči bjez přestaća. Něšto dyrbi so stać. Něchtó dyrbi tola něšto činić. Najprjedy konspiruje druhi krajny rada z přenim nacijom wokrjesa. A potom džakowano podpěrje swojeho šefa ani njezleći. Zo jeju hańba njeje! Ale što sej chceš – ja sym jenož kolesčičko w kolesynje. A nětko te módro-brune wuslědki wólbow – němscy nacionalisća změja Łužicu bórže w horšči.

„Mój pon ze swojej hětu dale počehnjemoj“, měni Handrij. Pětr reaguje rozmjerzany: „A što ja? Naš, ně, mojeje žoniny palast dawno hišće wotpláceny njeje. A kak měłoj sej mój z Lydiju druhdže swój chléb zasužić? A njezabudź na mojej džěsći, na swoju pěstowarnju stej zwučenej.“ „Jězusmarja, to pak na wysokim niwowje skiwliš, knježe. Za swoju zlotu klětku sy so dobrowólnje rozsudził.“ Handrijej Pětrowe winčace se-bje-wob-žel-nosć-owan-je na čuwy dže.

— plan je hotowy —

„Handrijo, našu serbsku zemju dyrbimy zakitować!“ Pětr tak přez blidko woła, zo nimoduca skupinka młodych japanskich turistow napłóšana na njeju hlada. „Haj wšak, ale ty rjejiš, jako by hnydom do njebjes spěć chcył“, Handrij rozbudzeneho přecela změruje. Ale hodžinku pozdžišo je plan hotowy. Pětr lěze do swojeho čorneho woza, kiž wokoło rózka stej, Handrij smali ze swojim prastarym Poršu, na kotrymž dyrbi po swjatoku dale a husćišo paslić, do wulkonakupowanišća.

Z košom poňnym čerstwego sadu a cigaretkami za cyły tydzień poda so na dompuć. Motor sportowego awta njeapcy njestajnje rži, štož jeho kusk znjeměrnjuje hladajo na to, zo so termin pola TÜV bliži. Wjetše reparatury w awtodžěłarni so do jeho financneho budgeta tuchwilu njehodža. Přichodnu sobotu so z Mohamedom skontaktuje, kiž móže wěcki z hołymaj rukomaj reparować, za kotrež druzu drohe narunanki skazaja.

Hancyne přećelki su přeč. Čopła wječer hižo čaka. Dobra to skladnosć, zwoprawdženje plana dorěćeć. Wo powołanskich wěckach so ženje njerozmołwjataj. Što je wón na někajkim zdalonym twarnišću rył abo rumował, ju wulce njezajimuje. Wona ma w móšni jeho foto. Wón, cyle zbrunjeny wot pražaceho slónca, w krótkich jeansach na róstach, šibale dele na fotografa hlada. Wobraz wšo praji. So wě, zo ma tež wón ju na foće přeco při sebi, ale nic před laptopom sedžacu abo wosrjedź polcow poľne knihow w bibliotece. Wobdziwuje jeje mudrosć a to, štož wona z njej čini. Ale jeje džěłowy biotop jemu jako fotomotiwi powabny njeje. Tohodla wona na foće w jeho móšni bičwolejbul hraje.

Bjesadujetaj wo ludžoch. Što staj z nimi dožiwjałoj. Lóštne, łoskoćiwe abo tež zrudžace podawki. A wězo ze wšěm, štož k tomu słuša: čėja wona je, z kim je tón nětk hromadže, štó změje kwas a štó džěćo, štó ma nowe džěło, je do chorownje přišoł, poleći w dowolu na daloku kupu a tak dale. Hdys a hdys wo tym, hdže ryzy serbskaj staršej z džěćimi němcejetaj, kelko Serbow hišće je a tež wo nowym biskopje, kiž je so mjezty m k přećelej Serbow wuwil. Haj, a druhdy tež wo wulkej politice.

— nic bjez Hanki —

Džensa pak dže wo plan. Nad nimaj Hancyna mróćel „serbska big data“, wězo nic na widžomnym njebju, ale w bjezkónčnej syći z magiskim mjenom „internet“. W tutej mróćeli datow je digitalizowany wotbłyšč serbskeho swěta nahromadženy, wšo, štož je přez medije, socialne syće, prezentacije skupin a towarstwow, powědanje ludźi, swójske slědženja a rozmołwy přistupne. Hanka drje budže jenička, kotraž wě, kelko Serbow woprawdže je, swoje ličby pak nihdy nanihdy nikomu přeradžila njeby. Ani Handrijej, dokelž wě, kotry efekt to ma, hdyž w Serbach prajiš: „Ale njepraj nikomu!“. Hewak móžeš to tež na jewišću schadžowanki wozjewić.

Ale za tym so Handrij tak a tak njepraša. Jeho jeničce hišće tajniša lisćina zajimuje, wuplód serbskeho algoritma, kiž je Hanka zhromadnje z IT-freakom zdželała. Wón rjaduje serbsku ludnosć do třoch kategorijow: „Serb“, „hybridnik“, „wotrodženc“, potajkim „S“, „H“ a „W“. Za zwoprawdženje plana móžeš wězo jenož z ludźimi z kašćika „S“ ličić.

Ale kóždy kategorija ma swoju internu hierarchiju. Po tym zo „H“ a „W“ wupadnjetej, zwostanu wirtuelne cedlki z „S“-wosobami. Cyle deleka tča „k“-Serbja. Kraloswěrní. Woni bychu so chiba z wyšnosću nasadźowali, hdyž chcyła swjatu Marju w Róženće wotbagrować. Wo to pak hižo njeńdže, potajkim tež kraloswěrní do prašenja njepríndu. Srjedza wisaja „d“-Serbja, dobri Serbja. Tući serbskosć principielnje zakituja, ale hesło „najlěpše zakitowanje je nadběh“ njebychu ženje za swoje wzali. Za tajke něšto trjebaš „h“-Serbow, kotrychž njesměš z němsko-serbskimi hybridnikami spody wulkeho „H“ zaměnić. Za małkim „h“ tča serbske heje. Či, kiž tež w přitomnosći Němcow mjez sobu serbuja, dokelž so boja, zo budže serbska „kupa“ dale a mjeńša, jeli so hdys a hdys ze serbskosću na serbstwu wotcuzbnjeny teren njepondaš.

Lědma štó wšak je stoprocentowsce jenož jedyn typ, kóždy móže w sebi mjez typami chablać abo so w běhu časa změnić. Tola algorithmy ći njesmilnje kóždy čas sumu svojich stajnje aktualizowanych wobličenjow prezentuje. Wězo nic mi a tebi a Handrijeje tež nic, ale jeničce Hance. Wona na něšto kliknje a Handrijeje praji: „Nětk swoje linki piš!“ Serbsce pisać nje-wukubłany Handrij zawěsće lěpje móže hač wjetšina serbskich maturantow – dźakowano wowce. Lěta dołho bě jeho wo listy žebriła, prošu kóždy tydzień „jenož něšto linkow“, a wona na kóždy jeho spis hnydom wotmołwi, scomter korigowanjom jeho zmylkw. To běše jeho serbska šula.

W tutym wokomiku Handrij njewě, komu wšitko a kelko ludžom je jeho namołwa dolecała. Dwaj dnjej pozdžišo wšak wě, zo bě jich doś resp. zo Hancyny algorithmy funguje. Lokalny rozhłosowy sćelak w powěsćach informaciju krajnoradneho zarjada wozjewja, zo su zarjady w Hornjej Łužicy tuchwilu telefonisce lědma přistupne. Potrjecheny je kompletny krajnoradny zarjad, wjacore gmejnske zarjady, a kaž je sćelak zhonił, tež sudnistwa a wšelake dalše zjawne institucije, mjez druhim agentura za džěto.

Hanka ma akciju za wrótnu. Sedži w swojim wuskim krótkim čornym šaće na čerwjonym konopeju, naliwa sej sekt, kiž je po bjesadze z přećelkami

zwostał, a čuje so kaž w filmje. Hłowu scomter dołhimi čornymi włosami dozady čisnjenu a noze přez křiž hlada zasonjena na při blidku stejaceho šwižneho kadlu, kiž ju šibale-žedziwje z wočomaj měři, a nimo njeho z woknom won do nocy.

Tamle so jej jako wosnje jewi přecelne miłe mjezwočo krajneho rady, kiž ma škleńčku wina w ruce a sej z njej připiwa: Na naš region a na serbstwo-herbstwo! A w jeho sćinje jeho naměstnik, młódsi hač šef, luby kadla, karančk piwa zběhajo hubje lasciwnje woćini a praji: „K strowosći! Na nowe dwurěčne pućniki w mojej wsy!“ Nahladnaj muzej, wotměnjejo rěčo, tworitaj šlachotny cyłk. W čornym wobleku a ze swojimi elegantnymi, ľahodnymi pohibami sćělesnjetaj harmoniski swět.

Někak wšak je to swět dóchtarja, z kotrymž běše jako studentka hromadže. Wón měješe za wšo wujasnjenje a rěčeše w žołmojtych tonje, jako by wona z nim po swěće surfowala, doniž w léčnym lěhwje wony kadla-pomocnik stany njenatwarješe. Tajki ryzy muž, někak róžkaty, byrnjež runje hakle poľnolětny był. Handrij. Dotal běše Hanka přiřplack cuzeho cyłka. Z Handrijom tworitaj kóždy dzeń znowa swójski do wyšin spějacy cyłk.

Hanka woći zańdželi. W tutym wokomiku dokładnje wě, zo je tuta akcija džěćo jeju njedodniteje zhromadnosće. Swětej dóchtarja a krajneho rady wjac služić nochce. Wopačnej harmoniji je so wotcuzbniła. Njeh je akcija małki wubuch. Erupcije su přinošk muža k ewoluciji, žona stara so wo rozumny ramik – a to je Hanka činiła. „Nětko móžemoj spać hić, čakać a dočakać.“

— flashmob noweho typa —

Rano je so to započalo. Telefon zwoni na stach městnach, na přiřklad tule: „Dobre ranje, njejsće moju módru tonu wotewzali ...“ „Ich verstehe kein Wort.“ „Ich habe ein Anliegen und möchte mein Recht nach Paragraph 9 des sächsischen Sorbengesetzes wahrnehmen, es in meiner Muttersprache vorzutragen. Moja módra tona ...“ „Mit mir müssen Sie schon deutsch sprechen ...“ „Unser Landrat hat gesagt, Ihr Haus sei zweisprachig und wir sind in der Zeitung ermutigt worden, unsere Sprache anzuwenden. Potajkim chcu Wam nětk rjec, wo čo dže...“ „Moment bitte, entschuldigen Sie, ich muss gucken, wo der Kollege gerade ist, der sorbisch kann ...“

Handrij žanomu čłowjekej ničo kazał njeje. Wuchadžišćo tutoho telefoniskeho flashmoba bě jednore: Hladaj na lisćinu poslužbow krajnoradneho zarjada a klinkń na link z wotpowědnym telefoniskim čisłom, hdžež móžeš so něšto plawsibelnje prašeć abo přispomnić. Abo zazwoń na gmejnski zarjad zwonka serbskich kónčin a čijn to samsne: na přikład so za swobodnymi twarskimi ležownosćemi wobhoń. W druhich zarjadach so prašej, kak so terminy rozdawaja, a w telefoniskej centrali sudnistwa, hdy budže proces wo złoštnistwje, wo kotrymž sy njedawno čitał.

Poł hodžiny po spočatku akcije bě system telefonowodow zjawnych institucijow w Hornjej Łužicy zlemjeny. Zadwělowana pytańca a tam- a dalew- jazanje do běrowa, hdžež nadžijomnje serbowacy kolega na swoim stólcu sedži, ale mjeztym tči přichodny w telefonowodže, kiž w tutej řeči bledži. Dopoldnja běchu potom tež ludžo w serbskich institucijow z woporom: dla retomasa naprašowanjow žurnalistow, što je tu lós, a tež šefow potrjechenych hamtow, hač běchu sej snadź woni tutu kekliju wumyslili. „Ně, božičkecy My smy tola konstruktivni!“

Hižo kursěruje naćisk z pjera k-Serba za distancowanje Serbow wot tuteje akcije, kiž drje ilegalna njeje, ale – tajke něšto so tola njesluš! Z podpismami pod naćiskom pak klaca. Wukopa so, zo tež mjez „powołanskimi Serbami“ njeje jenož „H“, ale tež „h“-ludži. Zo Handrij a Hanka za wšěm tčitaj, ani ći njewědža, kotřiž su chroble zazwonili. A Pětr, hižo swojeje karjery dla, zhromadne potajnstwo do rowa wozmje.

Pjatk wozjewja krajny rada z měšćanostami a wjesnjanošćami krótki statement: Spóznamamy w tutej njewšědnej akciji wołanje serbskeho ludu wo pomoc. Runje w tutych dnjach njesměmy na to zabyć, zo je dwurěčnosť jedne z najdrohotnišich kulturnych kubłow našeje domizny. Tohodla budžemy strukturelne wuměňjenja tworić, kotrež nětko wužiwanje serbsčiny wšědny dzeń zaručeja. Što hewak!“

„Hast du bei dem Scheiß eigentlich auch mitgemacht?“, chce Ronny wot Handrija wědžeć. Na to Handrij: hač chce por do klamy měć. Wón běše tola cyły čas při nim na twarnišću, kaž sam derje dosć wě. „Ey, Alter, sorry, war nicht so gemeint. War doch nur’n Witz!“

copyright: Piwarc (Marcel Brauman z Łuha, Hornjeje Łužicy w Sakskej) /
wozjewjene we winowcu 2017
kontakt: marcel@piwarc-hamburgski.de